

Novela zákona o sociá

Dne 22. října 2014 byla Senátem Parlamentu ČR schválena novela zákona o sociálních službách, tedy zákona č. 108/2006 Sb. (dále jen zákon), ve znění postoupeném Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. Novela zákona nabývá účinnosti 1. ledna 2015 s výjimkou ustanovení upravujících podmínky odborné způsobilosti k výkonu povolání sociálního pracovníka, rozšíření podmínek registrace a zmocňovacích ustanovení k vydání prováděcích právních předpisů, které nabývají účinnosti 1. ledna 2017. Ve Sbírce zákonů byla novela publikována pod číslem 254/2014.

■ **Text: JUDr. Vlasta Hrabcová,**
předsedkyně krajské organizace APSS ČR
v Jihomoravském kraji, ředitelka
Domova pro seniory Podpěrova, p. o.

Důvody a cíle novely zákona:

- transparentnost systému financování sociálních služeb, stabilizace poměrů směrných čísel, provázanost financování sociálních služeb se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb kraje;
- definování střednědobého plánu sociálních služeb a sítě sociálních služeb;
- převedení kompetencí k výkonu inspekci na Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen ministerstvo) s cílem zajištění jednotnosti systému a garance nezávislosti inspekci poskytovaní sociálních služeb;
- změna kvalifikačních předpokladů pro výkon povolání sociálního pracovníka;
- konkretizace cíle služeb sociální péče o prioritu, kterou je podpora života ve vlastním přirozeném prostředí.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a síť sociálních služeb

V úvodních ustanoveních zákona jsou vymezeny některé pojmy. Nově je v § 3 pod písm. h) definován pojem *střednědobý plán rozvoje sociálních služeb* a pod písm. i) pojem *síť sociálních služeb*. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb je strategickým dokumentem obce nebo kraje schváleným na dobu 3 let, který může být doplněn akčním plánem schváleným na jeden rok. Síť sociálních služeb

je souhrnem sociálních služeb, které napomáhají řešit nepříznivou sociální situaci osob na území kraje a které jsou v souladu s potřebami osob a dostupnými finančními a jinými zdroji.

Příspěvek na péči

Novela zákona reaguje na situaci, kdy je příspěvek na péči vyplácen na účet určený oprávněnou osobou, který ale oprávněné osobě nepatří. Není-li oznámeno úmrtí oprávněné osoby, je příspěvek na péči vyplácen dál na tento účet. Novela proto ukládá osobě, která příspěvek na péči nebo jeho část přijala po smrti oprávněné osoby a který jí nenáleží, povinnost ho vrátit.

Nepředpokládám, že by tato úprava byla vyvolána špatnou praxí registrovaných poskytovatelů sociálních služeb. Jejich sociální pracovníci dobře znají ustanovení zákona, a tedy povinnost hlásit úmrtí oprávněné osoby ve stanovené lhůtě příslušnému úřadu práce a vrátit příspěvek na péči, byl-li po úmrtí oprávněné osoby na účet poskytovatele zaslán.

Rozšíření okruhu osob, kterým jsou sociální služby poskytovány bez úhrady

Novela zákona se vrací k úpravě, která zde byla do 31. prosince 2011, resp. v důsledku odložené účinnosti do 31. prosince 2013. Pečovatelská služba bude opět poskytována bezplatně pozůstalým manželům a manželkám po účastnících odboje a po osobách, které se účastnily rehabilitace podle zvláštních předpisů, starším 70 let. Toto ustanovení bude mít dopad na finanční situaci poskytovatelů pečovatelské služby s cílovou skupinou, kterou budou tvořit i osoby od úhrady osvobozené. Tento finanční dopad by měl být v následujícím dotačním období zohledněn.

Rozšíření podmínek registrace

Oprávnění k poskytování sociálních služeb vzniká na základě rozhodnutí o registraci. Na rozhodnutí o registraci je právní nárok. Rozhodnutí o registraci musí být vydáno, jsou-li splněny zákonem stanovené povinnosti. Nově je podmínkou registrace zajištění personálních podmínek, a to vedle podmínek materiálních a technických, odpovídajících druhu sociální služby.

Upřesnění důvodu zrušení registrace

Jedním z důvodů, pro které registrující orgán podle stávající právní úpravy rozhodne o zrušení registrace, je skutečnost, že poskytovatel sociálních služeb nespĺňuje standardy kvality a k nápravě nedošlo ani na základě opatření uložených při inspekci poskytování sociálních služeb.

Nově je možné zrušení registrace z výše uvedeného důvodu až tehdy, když poskytovatel tuto povinnost nesplní ani po uložení sankce.

Touto sankcí je pokuta až do výše 50 000 Kč za správní delikt vymezený v § 107 odst. 2 písm. m) zákona.

Inspekce poskytování sociálních služeb

Od 1. ledna 2015 bude provádět inspekci u poskytovatelů sociálních služeb, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci, a u poskytovatelů uvedených v § 84 zákona ministerstvo. Převod kompetence k inspekci poskytování sociálních služeb na ministerstvo se dotkne i dalších ustanovení zákona, která upravují oprávnění související s prováděním inspekci a složení inspekčních týmů. Místo zaměstnanců úřadu práce ČR bude alespoň jedním členem inspekčního týmu zaměstnanec státu zařazený do ministerstva. Vypouští se možnost zřídit zaměstnanci zařazenému do krajské pobočky Úřadu práce oprávnění přístupu k údajům vedeným v Registru poskytovatelů sociálních služeb (dále jen „registru“).

Ministerstvo bude oprávněno ukládat poskytovateli sociálních služeb opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekci. Informace o výsledku provedené inspekce poskytování sociálních služeb bude zapsána do registru.

Co bude se zahájenými a nedokončenými inspekcemi, řeší přechodná ustanov

lních službách

vení. Inspekce zahájené před 1. lednem 2015 dokončí ministerstvo.

» Povinnosti poskytovatelů

Předmětem inspekce je mimo jiné smlouva o poskytnutí sociální služby, zejména posouzení, zda obsahuje všechny náležitosti, zda výše úhrady odpovídá zákonu a prováděcí vyhlášce. Nově je v § 97 odst. 4 upraveno, že o závažných nedostatcích zjištěných při inspekci je poskytovatel povinen informovat osobu, která uzavřela smlouvu o poskytnutí sociální služby, opatrovníka nebo zástupce. Novela upravuje, co je závažným nedostatkem. Je to zejména výše úhrady sjednaná v rozporu s ustanoveními §§ 73 až 77 zákona, neuvedení výpovědních důvodů a výpovědních lhůt ve smlouvě. Z formulace tohoto ustanovení vyplývá, že výčet závažných nedostatků je demonstrativní.

» Působnost při zajišťování sociálních služeb

Novelou je zavedena nová povinnost pro obce, kraje i ministerstvo. Obec spolupracuje s krajem při určování sítě sociálních služeb. U obce se předpokládá znalost potřeb osob žijících na jejím území a logickým vyústěním této znalosti jsou informace o kapacitě sociálních služeb, které tyto potřeby uspokojí. Obec spoluvytváří podmínky pro zajištění potřeb těchto osob.

Kraj určuje síť sociálních služeb na svém území a při tom vychází z informací od obcí.

Ministerstvo zpracovává národní strategii rozvoje sociálních služeb, sleduje a vyhodnocuje její plnění a ve spolupráci s kraji určuje parametry dostupnosti sociálních služeb.

» Financování sociálních služeb

Ministerstvo stanoví kraji výši dotace ve výši procentního podílu kraje na celkovém ročním objemu finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu na podporu sociálních služeb. Tato výše procentního podílu jednotlivých krajů je obsažena v příloze zákona.

Zastupitelstvo kraje stanoví podmínky dotačního řízení, popis způsobu výpočtu optimální výše finanční podpory, stanovení redukčních mechanismů, reálné výše podpory a další. Zastupitelstvo kraje v souladu s těmito podmínkami rozhoduje o poskytnutí dotace a její výši. Pro

dotační řízení jsou poskytovatelé i kraje povinni používat program zajištěný ministerstvem. Kraj je povinen ministerstvu předložit do 31. května příslušného rozpočtového roku průběžný přehled o čerpání dotace a do 31. března následujícího rozpočtového roku konečný přehled o čerpání dotace.

» Správní delikty

Zákon stanoví v § 91 odst. 3 důvody, pro které může poskytovatel odmítnout uzavřít smlouvu o poskytování sociálních služeb. Neuzavření smlouvy z jiných důvodů než těch uvedených v § 91 odst. 3 zákona je správním deliktem, za který je možno uložit pokutu do 20 000 Kč.

Za správní delikt je považováno rovněž nesplnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekci uloženého před 1. lednem 2015 úřadem práce nebo nepodání písemné zprávy o plnění opatření.

» Předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka

Nově nebudou odbornou způsobilost pro výkon povolání sociálního pracovníka splňovat osoby bez vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělání v oborech uvedených v § 110 odst. 4 písm. a) a b) zákona, zaměřených na sociální oblast. Účinnost této úpravy je odložena na 1. leden 2017 tak, aby navazovala na uplynutí lhůty pro získání odborné způsobilosti k výkonu povolání sociálního pracovníka stanovené v přechodném ustanovení § 120 odst. 11 písm. b) zákona.

Pro úplnost je třeba uvést, že odborná způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka získaná podle § 110 odst. 4 písm. c) a d) do 1. ledna 2017 bude podle přechodných ustanovení novely považována za splněnou i po 1. lednu 2017.

» Zmocňovací ustanovení

Novela obsahuje zmocňovací ustanovení k vydání prováděcího právního předpisu, který stanoví:

- podmínky pro zpracování a strukturu plánu rozvoje sociálních služeb;
- obvyklé náklady na jednotlivé sociální služby s ohledem na regionální specifika.

Tento příspěvek čerpá z návrhu novely zákona a materiálů, které byly předloženy do Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR.

Poradna konceptu Bazální stimulace

Na dotazy čtenářů odpovídá PhDr. Karolína Friedlová, certifikovaná lektorka a supervizorka, jednatelka Institutu bazální stimulace.

Rádi bychom zkvalitnili život klientce, která má diagnostikovanou amyotrofickou laterální sklerózu. Momentálně neovládá pravostranné končetiny a levá strana také slábne, je upoutána na lůžko. Nejsme zdravotnické zařízení, přesto bychom chtěli přispět alespoň prvky bazální stimulace k pohodě klientky, která se i s touto diagnózou snaží být aktivní a má zájem o spolupráci. Jen nevíme přesně, které z praktik by byly vhodné, uvažovali jsme o vestibulární stimulaci a masáži na podporu dýchání. Se zklidňující, či povzbuzující stimulací si v tomto případě nejsme jisti. Klientka je cca rok po akutním infarktu myokardu, fibrilaci síní s následnou kardioverzí, má i hypertenzi. Můžete nám poradit, co by bylo nejvhodnější?

A. S., zdravotnický asistent

Vámi aplikované postupy – vestibulární stimulaci a masáž stimuluje dýchání – doporučuji. Dále můžete aplikovat neurofyziologickou somatickou stimulaci z důvodu pravostranné plegie. Protože klientka prodělala akutní infarkt myokardu, nedoporučuji povzbuzující celotělovou stimulaci. Pracujte se zklidňující celotělovou somatickou stimulací nebo neurofyziologickou stimulací. Aplikujte i před rehabilitací, také v rámci celkové koupele a provádějte promazávání pokožky. Ke kvalitě života klientky jistě přispějete polohováním dle konceptu Bazální stimulace, a to polohou hnízdo. Tím nejen zvýšíte komfort ležení klientky, ale bude také stimulováno vnímání tělesného schématu. U této klientky je to obzvláště důležité, protože trpí ztrátou hybnosti částí těla.